

כל הנזק, אלו דברי חכמים. רבי נתן אומר, בעל השור הדוחק משלם
 מהצדקה, ובעל הבור שלתוכו נפל משלם מהצדקה, לפי ששניהם
 שותפים בנזק. והתנאי בברייתא אחרת, רבי נתן אומר, בעל הבור
 משלם שלשה חלקים של הנזק ובעל השור רביע הנזק. מתרצת
 הגמרא, לא קשיא הא הברייתא השנייה מדברת בתם שדחק, שדינו
 לשלם חצי נזק, ומאחר שיש לו שותף בהזיק משלם היתם רק חצי חיובו
 דהיינו רבע נזק. הא הברייתא הראשונה מדברת במועד שדחק, ודינו
 בנזק שלם, ומאחר שהבור שותף לו משלם המועד רק חצי נזק.
 הגמרא מבררת את טעמו של רבי נתן, ושואלת: ובתם שדחק, שלרבי
 נתן בעל הבור משלם שלשה חלקים מן הנזק, מאי קסבר, אי קסבר
 שדנים את השור והבור כאילו האי בוליה הויא עבד והאי בוליה
 הויא עבד – זה עשה כל הנזק זה עשה כל הנזק, והיה ראוי כל אחד
 מהם לשלם נזק שלם, ולכן כשמטילים על בעל הבור לשלם את אותו
 רבע שאי אפשר ליטול מבעל השור, אין זה נחשב שמשלם יותר על
 חלקו. אם כן גם בשור 'תם' יאמר רבי נתן שהא' משלם פלגא ו-
 מחציתו והאי משלם פלגא. שאם כל אחד מהם כאילו עשה את כל
 הנזק, הרי שמחצית חיובו של התם הוא חצי נזק, ומדוע אמר שבעל
 התם משלם רק רבע.
 ואי קסבר רבי נתן ששניים השותפים במעשה נזק דנים אותם כאילו
 האי פלגא הויא עבד והאי פלגא הויא עבד, אם כן מן הראוי היה
 שיאמר רבי נתן בשור תם שבעל הבור משלם פלגא חצי נזק, שזוהו
 חלקו במעשה הנזק, ובעל השור שמחויב על מחצית חלקו, ישלם רק
 רביע נזק, שזוהו תשלום חצי נזק על חצי מעשה הנזק שעשה, ואידך
 רביעא – ואת הרבע האחר מפיסד הניזק כמו בכל שור תם, ומדוע
 ישלם בעל הבור שלשה רבעים. אמר רבא, רבי נתן דיינא הוא וראש
 אב בית דין היה, ונחית – ויורד לעומקא דדינא, לעולם קסבר רבי
 נתן, האי בוליה הויא עבד והאי בוליה הויא עבד, ודקא קשיא
 לך לשלם האי פלגא והאי פלגא ואף שור תם שזוהו מחצית מחלקו,
 ולא רבע, אין לומר כך, משום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור אם
 אשלם כל מחצית חלקי שותפותאי מאי אהניא לי – מה הועילה לי
 ההשתתפות עמך בעשיית הנזק, ולכן פסק שדינו לשלם רק רבע.
 הסבר אחר בדעת רבי נתן: ואיכעית אימא לעולם קסבר רבי נתן
 שהואיל והם שותפים בנזק דנים אותם כאילו האי פלגא הויא עבד
 והאי פלגא הויא עבד, ודקא קשיא לך שיאמר רבי נתן שבעל הבור
 משלם פלגא, כי זה כל חלקו בנזק, ובעל השור משלם מחצית מחלקו
 בעשית הנזק שזוהו רביע, ואידך רביעא – ואת הרבע האחר נפיסד –
 הניזק יפסיד, ומדוע שישלם בעל הבור שלשה רבעים שזוהו יותר מחלקו
 במעשה הנזק, אין לומר כן משום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור,
 אפא תוראי בבירך אשכחיתאי – אני מצאתי את שורי מוטל מת
 בבורך, ועל כל יש לי עליך תביעה שאף קמליתיה – בורך הרגו, שלולי
 בורך לא היה מת ועל כל דין הוא שתשלם לי כל ההפסד, אלא שאתה
 טוען שיש לך שותף למעשה, ולכן מאי דלית לי לאשתלומי מהיאף
 משתלמא, מאי דלית לי לאשתלומי מהיאף משתלמא מפקד – מה
 שבאפשרותי לגבות מהשותף, דהיינו רבע נזק כדון שור תם, אגבה
 ממנו, ומה שאין באפשרותי לגבות ממנו אגבה מפקד;
 מקרה נוסף שנחלקו בו רבנן ורבי נתן: אמר רבא, הניח אבן על פי –
 על שפת הבור, ופא שור ונתקל בה – באבן ונפל בבור פנימה ומת,
 פאנו למחלוקת רבי נתן ורבנן, לרבנן הסוברים שהמתחיל את
 מעשה הנזק הוא לבורו חייב, בעל האבן חייב בנזק שלם, שאילו
 האבן לא היה נופל בבור, ולרבי נתן הסובר שמסתכלים גם על גמר
 המעשה, ועל ידי שניהם נעשה הנזק, כיון שהם מועדים משלמים
 בשווה כל אחד חצי נזק.
 מקשה הגמרא: פשימא. מתרצת הגמרא, פהו דתימא התם הוא
 דאמר במקרה של שור הדוחק חבירו לבור יכול בעל הבור לגלגל
 אשמה על השור, מפני שאומר לו בעל הבור לבעל השור, אי לא
 בירא ידי תורא דידך תהו קמיל ליה – גם לולי בורי היה השור שלך

וזה וזה בבור – ובשני המקרים מת בתוך הבור. ומשמיעה לנו המשנה
 שבנפל לאחוריו פטור, מכיון שלא הכל הבור המיתו. מבארת הגמרא,
 רב שמפרש משנתנו באופן זה למעמיה – במקום אחר, דאמר רב
 (לעיל נ: בור שחייבה עליו תורה – את העושהו, דוקא להבילו –
 כשזונק נגרם מהבילו של הבור, ולא להכבשו – ולא כשנגרם מהחבטה
 לקרקע הבור, כי הקרקע שייך לבני רשות הרבים, ואין לחייבו על הזיק
 שבא מקרקע שאינה שלו.
 ושמאל אמר, אם נפל השור בבור – אל תוך הבור בין אם נפל
 מלפניו – שראשו פנימה, בין אם נפל מלאחוריו – כשגבו אל תוך הבור
 ופניו כלפי מעלה, תיב. מבארת הגמרא: שמואל, אף הוא למעמיה,
 דאמר (שם) בור שחייבה עליו תורה להבילו וכל שכן להכבשו, שגם
 על נזק שגרם הבור בחבטה עליו לשלם, ולכן אפילו מלאחוריו חייב.
 שואלת הגמרא: אלא לדבריו תיב דמי לאחוריו מקול הברייה
 ששנינו במשנה דפטור, והרי שמואל מחייב בחבטה. מיישבת הגמרא,
 בגון שהבהלה מקול הכרייה גרמה לו דנתקל בבור – בכותלי הבור,
 ונפל לאחוריו הבור ונחבט בקרקע שמחוץ לבור, וכיון שהבור רק
 הכשילו ולא ניזוק בו, הרי זה ככל גרמא בעלמא שפטור.
 הגמרא מקשה על דברי רב: איתבייה, שנינו בברייתא נפל השור בבור
 בין לפניו כשראשו פנימה בין לאחוריו – על גבו וראשו כלפי מעלה,
 תיב, תיבתא דרב שאמר נפל לאחוריו פטור. מתרצת הגמרא: אמר
 רב הקדא, ברייתא זו מדברת בבור שיש עליו בעלות, כגון שהפקיד
 את רשותו ולא את בורו, ומוזהר רב בבור ברשותו דתיב גם כשנפל
 לאחוריו, משום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור, כמה נפישך אתה
 חייב, כי אי בהכלא מית השור, הכלא דידך הוא שאתה יצרתו ועליך
 לשלם על נזקו, ואי בהכבטא מית, גם אתה חייב, כי הכבטא דידך הוא
 – הקרקע שלך עשתה את החבטה שהמיתו.
 רבא אמר שאין להקשות מברייתא זו על רב, כי הקא פמאי עסקינן
 במתהפך, הנפל תחילה אפיה – על פניו כשהם מופנים אל תוך
 הבור, ואתהפך תוך כדי הנפילה קודם שהגיע לקרקע, ונפל לקרקע
 אפיה – על גבו ונחבט ומת, וחייב דהכלא דאחיז ביה – שהחבל
 שנכנס בו בתחילת הנפילה הועיל וכבר עשה בו את פעולתו, אהני
 ביה – וזה הפעל וגרם למיתת השור.
 תירוצו נוסף: רב יוסף אמר הקא – ברייתא זו בגזקי בור – בנזקין
 שנגרמו לבור בשור – על ידי השור עסקינן, כגון שנכנס שור לחצר
 שלא ברשות ונפל לבור והזיק שם. שואלת הגמרא: מאי ניהו הנזקים
 ששור גורם לבור. משיבה הגמרא: שהקאש – שהסריח השור בנפילתו
 את מימיו של הבור, דלא שניא נפל לפניו ולא שניא נפל לאחוריו, כך
 או כך בעל השור מיתייב על ההזיק שגרם שורו. ברייתא שסוברת
 כדברי רב: תני רב תנניה לסייעי לרב, נאמר בפסוק (שמות כא לג)
 ונפל שמה שור או חמור, דורשת הברייתא, ונפל עד שישפול דרך
 נפילה – כשפניו כלפי קרקע, כפאן אמרו חכמים, דוקא אם נפל
 לפניו מקול הברייה בעל הבור תיב, אבל נפל לאחוריו מקול הברייה
 פטור, וזה וזה בבור – ובשני המקרים המדובר שמת בתוך הבור
 פנימה, ואף על פי כן אם נפל לאחוריו פטור, דהיינו כשיטת רב.
 הגמרא דנה במקרה האמור מדוע בעל הבור חייב: אמר רב, נפל
 לפניו מקול הברייה, תיב בעל הבור. מקשה הגמרא: ואמאי חייב,
 נימא, בורה זה שהשמיע קול בפטישו גרם ליה לנפילת השור. מתרצת
 הגמרא: אמר רב שמי בר אשי, הא מני, משנה זו רבי נתן היא,
 דאמר בעל הבור הויא קא עבדי – גם הוא שותף להזיק, הואיל
 ובתוך בורו נמצא הנזק ועומקו של בור המיתו, וכל היקא – וסובר רבי
 נתן שבמקום דלא אפשר לניזק לאשתלומי – לגבות תשלומי נזק
 מהאי – מאחד השותפים, כגון בעניינו שהכורה פטור מפני שקול
 הכרייה הוא גרמא, פשימא – גובה חלק זה מהאי – מהשותף האחר,
 דהיינו מבעל הבור. והיכן מצאנו שכן היה שיטתו של רבי נתן, דתנא
 שור שדחה את חבירו לבור, בעל השור הדוחק תיב נזק שלם, ובעל
 הבור פטור, מפני שהדחה שהתחיל במעשה הנזק הוא זה שעשה את

המשך ביאור למסכת בבא קמא ליום שבת קודש עמוד א

1 בזעמו ממשיך בדחיפותיו והורג את שור הניזק. **אָבֵל הָכָא** – במקרה
2 של מניח אבן על פי הבור, היה מקום לומר שאין בעל הבור יכול
3 לגלגל אשמה על בעל האבן, כי **מַצִּי אָמַר לִיה** – יכול לומר לו **פַּעַל**
4 **אָבֵן לְבַעַל הַבּוֹר**, **אִי לֹא בִירָא דִידָךְ** – אם לא שנמצא כאן הבור
5 שלך **אֲבָנָא דִידִי מַאי הָוֵה עֲבָדָא** – האבן שלי מה היתה עושה, שהרי
6 אין בכוחה להזיק בפני עצמה, מפני שאִי הָוֵה מִיתַקֵּל בָּהּ הָוֵה נִפְל
7 **וְקָאִי** – אם היה השור נתקל בה, היה נופל וקם מבלי שיגרם לו כל נזק,

8 נמצא שהנזק כולו עשה הבור, ולכן שבעל הבור ישלם הכל. **קָא**
9 **מְשַׁמַּע לָן** – משמיענו רבא שאין הדין כן, משום דִּאָמַר לִיה בעל הבור
10 לבעל האבן, **אִי לֹא אָבֵן לֹא הָוֵה נִפִּיל לְבִירָא** – אם לא האבן
11 שהנחת היה השור הולך כדרכו ולא נופל כלל לבור.
12 מקרה נוסף התלוי במחלוקת רבי נתן ורבנן:
13 **אִיתַמַּר**

בבא קמא דף נג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז וזהר" (ליום שבת קודש) רכט

1 שור חולין, וְשׁוֹר פְּסוּלִי הַמוֹקֵדֶשִׁין – שנקדש למזבח ונפל בו מום
2 ונפסל ולא נפדה, וחרי שעדיין הוא ברשות הקדש ואין חלים עליו דיני
3 נזיקין, שְׁנֵגְחוּ שניהם שור. (מאי נִיחָו שור פסולי המוקדשין שור כְּבוֹד
4 – המזינע להקריבה שנפל בו מום דְּלֹא פָּרִיק לִיה – שאינו בר פדיון).
5 אֲבִי אֶמֶר, בעל השור של חולין מְשַׁלֵּם חֲצִי נֹזֵק. רַבִּינָא אֶמֶר, מְשַׁלֵּם
6 רַבִּיעִי נֹזֵק, ואת שאר התשלום הניזק מפסיד.
7 מבארת הגמרא את מחלוקתם: הָא וְהָא בְּתָם – בין לאביי ובין לרבינא
8 מדובר שהנוגח היה שור תם, ואילו היה לבדו היה משלם רק חצי נזק,
9 אלא הָא – רבינא שאמר שמשלם רבע נזק, סובר בְּרַבְנָן (לעיל ע"א)
10 שאין לגלגל על שותף בהיזק את חלקו של חבירו, והואיל ולשל חולין
11 יש שותף משלם חצי חיובו דהיינו רבע, והשאר שאי אפשר לגבותו
12 שכן שור של הקדש שהזיק פטור, הניזק מפסיד. וְהָא – ואביי שאמר
13 משלם חצי נזק, סובר בְּרַבִּי נֶתָן (שם) שהשותף להיזק משלם חלק
14 חבירו כשאי אפשר לגבות ממנו, ולפיכך דנים את השור של חולין
15 כאילו לבדו הזיק, ומשלם חצי נזק ככל שור תם.
16 הסבר נוסף במחלוקת זו: אִיבְעִיתִי אִימָא אביי ורבינא לא נחלקו כלל,
17 הָא וְהָא – ואביי ורבינא סוברים בְּרַבְנָן שאין לגלגל על שותף להיזק
18 את חלקו של חבירו, וכל אחד משלם רק את חלקו, אלא הָא – רבינא
19 שאמר שמשלם רק רבע דיבר בְּתָם שהזיק, שלולי השותף היה משלם
20 חצי נזק ועם שותף רק רבע, והדיתר הניזק מפסיד. הָא – ואביי דיבר
21 בְּמוֹקֵדֶשִׁין שהזיק, שלולי השותף דינו שלם נזק שלם, ועכשיו שיש לו
22 שותף אין משלם אלא חצי נזק והיתר הניזק מפסיד.
23 דעה אחרת מהי מחלוקת אביי ורבינא: אִימָא דְּאֶמֶר, אֲבִי אֶמֶר של
24 חולין משלם חֲצִי נֹזֵק, וְרַבִּינָא אֶמֶר שמשלם כּוֹלִיה נֹזֵק. הגמרא
25 מבארת את מחלוקתם לפי דעה זו: הָא וְהָא בְּמוֹקֵדֶשִׁין – אביי ורבינא
26 מדברים כשהנוגח הוא שור המועד, אלא הָא – אביי סובר בְּרַבְנָן,
27 שאין לגלגל על שותף להיזק את חלקו של חבירו, לפיכך השור של
28 החולין משלם חצי נזק שזוהו חלקו בהיזק שהרי יש לו שותף בנזק, וְהָא
29 – ורבינא סובר בְּרַבִּי נֶתָן שכשאר אפשרות לגבות מהשותף מגלגלים
30 את חלקו על חבירו, ומאחר שאי אפשר לגבות מהשותף שכן שור של
31 הקדש שנגנח פטור, משלם בעל שור החולין את הניזק כולו.
32 הסבר נוסף במחלוקת לדעה זו: אִיבְעִיתִי אִימָא הָא וְהָא – אביי ורבינא
33 סוברים בְּרַבִּי נֶתָן שמגלגלים את חלקו של שותף על חבירו, ואין
34 ביניהם מחלוקת, אלא הָא – רבינא אמר את דינו בְּמוֹקֵדֶשִׁין החייב נזק
35 שלם, וכיון שמגלגלים, הוא משלם את כל הנזק, וְהָא ואביי אמר את
36 דינו בְּתָם, לפיכך אמר שאף לאחר הגילגול אין לו לשלם אלא חצי
37 נזק ככל תם, לפי שדנים אותו כאילו הזיק לבדו.
38 דין אדם שור ובור ששלשום היו שותפים בנזק: אֶמֶר רַבָּא, שׁוֹר וְאֶדָם
39 שֶׁדָּחְפוּ דבר לְבוֹר, אִזִּי לְעֵנִין תשלום על נֶזֶקִין, כּוֹלֵן – האדם והשור
40 הדוחפים ובעל הבור תְּיַבִּין בתשלום הניזק. לְעֵנִין תשלום אֶרְבָּעָה
41 דְּבָרִים – שהן צער ריפוי שבת ובושת, וְתשלום דָּמִי וְלָדוֹת – אם דחפו
42 אשה הרה ומת עובריה, אֶדָם חֲיִיב בתשלומים הללו וְשׁוֹר וְבוֹר פְּטוֹר
43 – פטורים מהם. לְעֵנִין בּוֹשֵׁר הנאמר (שמות כא ל) בשור מועד
44 שהמית אדם, וְשִׁלְשִׁים שָׁל עֶבֶד הכתוב (שם כא לב) במקרה שהמית
45 עבד, שמשלם לאדוניו, שׁוֹר חֲיִיב, וְאֶדָם וְבוֹר פְּטוֹרִים, שלא נאמרו
46 דינים הללו אלא בשור ולא באדם ובור. לְעֵנִין כְּלָים – כשהאדם
47 והשור דחפו כלים לבור ונשברו, וכן כשדחפו שׁוֹר פְּסוּלִי הַמוֹקֵדֶשִׁין
48 לאחר שנפדה, אֶדָם וְשׁוֹר חֲיִיבִין לשלם, וְבוֹר פְּטוֹר.
49 מבאר רבא: מֵאִי טַעְמָא בור פטור על שור פסולי המוקדשין, אֶמֶר
50 קְרָא, (שמות כא לד) 'בעל הבור יִשְׁלֵם, כֶּסֶף יִשִּׁיב לְבַעְלֵיו, וְהַמֵּת יִהְיֶה

51 לו', אין הכתוב המחייב בנזקי בור מדבר אלא בְּמֵי שְׁהֵמָת שָׁלוֹ –
52 שיכול למכור הנבילה להאכילה לכלבים, יֵצֵא זֶה – שור פסולי
53 המוקדשין, שְׁאִין הֵמָת שָׁלוֹ אלא טעון קבורה.
54 הגמרא מבררת את שיטת רבא ומקשה, לְמִימָרָא דְּפִשְׁטָא לִיה לְרַבָּא
55 ששור פסולי המוקדשין שנפל לבור בעל הבור פטור, וְהָא מִיבְעִיָא
56 בְּעִי לִיה לְרַבָּא. דְּבַעֲי רַבָּא שׁוֹר פְּסוּלִי הַמוֹקֵדֶשִׁין שֶׁנִּפְל לְבוֹר, מֵהוּ
57 האם הָא – הפסוק של 'וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ' בא ללמדנו שחיוב בור הוא
58 בְּמֵי שְׁהֵמָת שָׁלוֹ, יֵצֵא זֶה – שור פסולי המוקדשין שְׁאִין הֵמָת שָׁלוֹ
59 כמבואר לעיל, אִזִּי דִּילְמָא יש לומר שהפסוק 'וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ' לְבַעְלִים
60 מְטַפְּלִין בְּנִבְיִלָה הוּא דְּאֵתָא כלומר, אנו למדים מהפסוק שהבעלים
61 של השור שמת בבור נוטלים את הנבילה, ושמיין להם כמה היא שוה,
62 והמזיק מוסיף עליה ומשלם לו דמים עד כדי שוויו של השור בזמן
63 שהיה חי. ואם כן, כיון שהסתפק רבא האם שור פסולי המוקדשין פטור,
64 כיצד מצאנו כאן שפטור בפשיטות. מתרצת הגמרא, בְּתַר דְּבַעֲיָא הָדָר
65 פְּשֻטָּה – לאחר שהסתפק חזר ופשט שפסוק זה בא ללמד פטור בור
66 בשור פסולי המוקדשין.
67 שואלת הגמרא, כיון שלמדים מהפסוק 'והמת יהיה לו' לפטור פסולי
68 המוקדשין, אִלָּא בְּעֵלִים מְטַפְּלִין בְּנִבְיִלָה מֵאִי לִיה לְרַבָּא. משיבה
69 הגמרא, נִפְקָא לִיה מִן הפסוק (שמות כא, לו) 'שֵׁלֶם יִשְׁלֶם שׁוֹר תַּחַת
70 השור וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ' דְּשׁוֹר – הנאמר בפרשת שור שנגנח שור. מקשה
71 הגמרא, מֵאִי חֲזוּת דְּ'הַמֵּת יִהְיֶה לוֹ' דְּשׁוֹר מְפַקֵּת לִיה לְבַעְלִים
72 מְטַפְּלִין בְּנִבְיִלָה – ומה ראית שמהפסוק 'והמת יהיה לו' שנאמר לגבי
73 שור אתה מוציא ודורש את דין בעלים המטפלים בנבילה, ואילו
74 'וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ' הנאמר בפרשה דְּבוֹר, מְפַקֵּת לִיה – אתה דורש ממנו
75 לְמֵי שְׁהֵמָת שָׁלוֹ – לפטור שור פסולי המוקדשין שנפל לבור, אִיפּוֹף
76 אֵנָּה – מדוע לא תדרוש להיפך, ויצא ששור שנגנח שור פסולי
77 המוקדשין לאחר פדיון פטור, ואילו אם נפל שור כזה לבור בעל הבור
78 חייב. מתרצת הגמרא, מִסְתַּבְּרָא להעמיד הפטור נְכִי בּוֹר, הוּאִיל
79 וְפִטְרָא בּוֹ אֵת הַכְּלָים, שדבר זה מלמדנו שהמזיק של בור קל מהמזיק
80 של שור, לכך גם את פטור פסולי המוקדשין נעמיד בו. דוחה הגמרא,
81 אֲדִרְבָּה מסתבר להעמיד הפטור נְכִי שׁוֹר, שֶׁכֵּן פְּטוֹר בּוֹ בשור תם
82 חֲצִי נֹזֵק. משיבה הגמרא, כּוֹלִיה נֹזֵק מִיָּהוּת לֹא אֲשַׁבְּחֵן – על כל פנים
83 לא מצאנו פטור של נזק שלם בשור אלא בבור, ולכך יותר מסתבר
84 להעמיד פטור שור פסולי המוקדשין בבור:
85 שנינו במשנה: נִפְל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכִלְיוֹ וְנִשְׁתַּבְּרוּ בּוֹ חייב על הבהמה
86 ופטור על הכלים. מבארת הגמרא: נידון זה אם חייבים על נזקי כלים
87 בבור שנוי במחלוקת תנאים, וּמִתְנַתִּין ששנינו שפטור על הכלים, דְּלֹא
88 בפשיטת רַבִּי יְהוּדָה היא אלא כחכמים. דְּתַנִּיא בברייתא, רַבִּי יְהוּדָה
89 מְחַיֵּב עַל נֹזֵק כְּלָים כְּבוֹד – אם נפלו כלים בבור ונשברו חייב בעל
90 הבור לשלם.
91 מבארת הגמרא את מקור מחלוקתם של רבי יהודה וחכמים בדרשת
92 הפסוק: מֵאִי טַעְמָא דְּרַבְנָן שפטור על הכלים, דְּאֶמֶר קְרָא גבי חיוב
93 נזיק בור (שמות כא לד), 'כִּי יִפְתָּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְלֹא
94 יִקְסְנוּ וְנִפְל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר', ומוזה שלא נאמר בפסוק 'ונפל שמה
95 הנופל' אלא מפורש שור וחומר, דרשו חכמים שבא הפסוק למעט
96 שחייבים רק על נזקי 'שור' וְלֹא על נזקי אֶדָם הנופל בבור, וכן על נזקי
97 'חומר' וְלֹא על כְּלָים ואילו רַבִּי יְהוּדָה המחייב על נזקי כלים, סובר
98 שבמה שנאמר 'שור או חומר' תיבת 'או' מיותרת, ובאה לְרַבּוֹת אֵת
99 הַכְּלָים – שחייבים גם על נזקי כלים בבור. שואלת הגמרא: וְרַבְנָן, מה
100 הם למדים מתיבת 'או'.